

digheden eller idetmindste Tilraadeligheden af omtrent at gaae den Bei, som Lovforslaget betegner. Jeg siger omtrent; thi det er naturligtvis ikke min Mening ved en Sag som denne, der i den Grad maa behandles skjønsmæssigt, at troe, at jeg skulde have truffet netop det absolut Rigtige. Jeg erkjender, at denne Sag vil, hvad Enkelthederne angaaer, kunne udføres paa en meget forskjellig Maade fra den, som af Regjeringen er foreslaaet; og jeg har væsentligt holdt mig til den Form, som Sagen nu har faaet, fordi det var den eneste, i hvilken jeg kunde sige, at der forelaa nogen erfaringsmæssig Veiledning.

Den ærede Rigsdagsmand har begyndt med at fremhæve, at det skulde være meget betænkeligt at følge Lovforslaget, fordi man derved kunde komme tilbage paa Grattialesystemet, idet han meente, at, naar man slog ind paa denne Bei, vilde man uundgaeligt efterhaanden komme til at udvikle et lignende Grattialesystem, som man har haft her i Landet, vistnok i et meget for stort Omfang. Deri troer jeg dog, at den ærede Rigsdagsmand feiler; thi, naar han antager det saa vist, at en Befølgelse af den her begyndte Bei skulde føre til en Gjentagelse af Grattialesystemet, saa troer jeg, at han er for tilbøielig til at antage, at de samme Ting gjentage sig i et Lands Historie paa eens Maade. Det troer jeg ingenlunde er Tilfældet eller vil blive Tilfældet her; thi Forholdene ere hos os saa forandrede, at man langt fra løber en saadan Risiko. For Regjeringen forekommer Sagen mig imidlertid netop i den Retning at være meget mere betænkelig end for Folkerepresentationen; thi det er meget lettere for Folkerepresentationen at sige Nei, end det er for Regjeringen i saadanne Tilfælde. Regjeringen presseres fra mange forskjellige Sider, og, uagtet jeg troer, at jeg har vist ved enkelte Leiligheder, at jeg nok nogenlunde kan staae imod, hvor jeg antager, at Fordringerne gaae forvidt, maa jeg dog erkjende, at det vilde være en meget farlig Sag for Regjeringen at staae ind paa denne Bei, naar saadanne Bevillinger udelukkende vare afhængige af dens Forgødtbestindende, og man ikke tillige skulde have Folkerepresentationens Samtykke. Jeg kan forøvrigt slet ikke indsee,

hvorledes det skulde være nødvendigt, at, fordi man i et Aar under dog vistnok temmelig overordentlige Omstændigheder gaaer en saadan Bei som denne, at man saa vedblivende skulde gaae denne Bei, uden at de samme factiske Omstændigheder ere tilstede. Erfaringen taler ogsaa derimod. I 1847 slog man ind paa denne Bei, og gik meget videre, end nærværende Forslag gaaer; imidlertid er der dog nu gaaet 6 Aar, og mere end 6 Aar, siden den Tid, uden at nogensomhelst Gjentagelse har vist sig. Der kan ikke siges at være mindste Spor til, at man paa Grund af det, der passerede i 1847, i de senest forløbne Aar har søgt at udvikle noget Lignende for de lavere lønede Bestillingsmand som det, hvorom her er Spørgsmaal. Nu vil jeg gjerne indrømme, at der i den Dyrtd, som for Tiden viser sig, maaskee er Noget, som ikke blot er Forbigaaende. Jeg er meget tilbøielig til at troe, at en heel Deel af de høiere Priser, som man for Tiden har, og som man haaber skulle tabe sig ligesom i 1847, langt fra ville tabe sig saaledes som dengang; men paa den anden Side troer jeg ogsaa, at i Forhold som de, hvormed vi her have at gjøre, gjælder væsentligt, „at man ikke skal tage Hatten af for Manden, førend man seer ham.“ Den ærede Rigsdagsmand mener, at Dyrtden meget let vil blive staaende, og han vil derfor være mere tilbøielig til at bifalde staaende Forøgelser i de Paagjældendes Gager (Tscherning: Det er en Misforstaaelse!) end at bevilge et saadant overordentligt Tillæg. I den Henseende maa jeg tilstaae, at jeg antager, at det er meget farligt at gaae den Bei, han har betegnet, Han har selv ikke meent, at dette staaende Tillæg skulde være et, som ikke igjen skulde opføre; han har henstillet, at det skulde vedblive maanedligt at udbetales de Paagjældende, indtil Forholdene have forandret sig. Nu troer jeg virkelig, at, naar man først gaaer den Bei, saa faaer man aldrig „Forholdene til at forandre sig“, deels, fordi det virkelig er vanskeligt i mange Henseender at afgjøre, om Forholdene virkelig have forandret sig, og deels, fordi der vil være saa overveiende Interesser for at komme til det Resultat, at Forholdene ikke have forandret